

2. Мірошник Р., Баглай І. Проблеми ринку зернових культур в Україні та шляхи їх вирішення. Економіка та суспільство. 2022. No (39). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-24>.

3. Черемісіна С.Г. Ринок зернових культур в Україні: аналіз сучасного стану та перспективи розвитку. Економіка АПК. 2021. No 2. С. 48–58. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202102048>.

4. Заїка С.О., Романова Р.Р., Курган В.О. Підвищення економічної ефективності зерновиробництва в Україні. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 25. С. 39–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_25_10.

5. Сільське господарство як основний рушій відновлення України : Європейська Бізнес Асоціація. 28.07.2022. URL : <https://eba.com.ua/silskogospodarstvo-yak-osnovnyj-rushij-vidnovlennya-ukrayiny/>.

***Abstract:** Sustainable development of Ukraine's grain industry is strategically important for socio-economic development, which is one of the most important indicators of the state of the country's economy. The grain industry directly affects the well-being of the population, ensures the food security of the country and is an object of foreign trade that attracts investors.*

***Keywords:** grain, food security, export, armed aggression.*

МОЖЛИВОСТІ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ

АНАЛІТИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ

ДУБІНІНА Марина,

д-р. екон. наук, професорка, завідувачка

кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

ЧЕБАН Юлія,

канд. екон. наук, доцент, доцент

кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

ЖУКОВСЬКА Ірина,

фахівець з публічних закупівель

***Анотація:** окреслено особливості та можливості використання аналітичних інструментів в публічних закупівлях, доведено доцільність такого використання для внутрішнього контролю закупівель*

***Ключові слова:** публічні закупівлі, контроль, аналіз, аналітичні інструменти*

Публічні закупівлі, які є і залишаються важливими для забезпечення підприємств, установ, організацій, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів, товарами, роботами, послугами, відіграють значну роль в економіці

країни, насамперед, завдяки економії бюджетних коштів, що є одним з принципів публічних закупівель, що закріплені на законодавчому рівні [1]. Не знижується їхня роль і під час дії воєнного стану в Україні.

Водночас, протягом всього часу існування закупівель, мають місце випадки порушення законодавства, що є предметом контролю з боку державних органів. Такі випадки можуть і мають бути попереджені також завдяки ефективному внутрішньому контролю, який просто неможливий без використання аналітичних інструментів. До того ж, на нашу думку, аналітичні інструменти можуть і мають бути використаними у всіх трьох видах внутрішнього контролю – у попередньому, поточному та підсумковому.

Так, практики умовно поділяють аналітику в публічних закупівлях на внутрішню і зовнішню. Внутрішня аналітика, тобто використання аналітичних інструментів, дозволяють правильно визначити вид закупівлі, предмет закупівлі, умови тендерної документації, проаналізувати хід закупівлі та розмістити звіт про закупівлю, ефективно взяти у ній участь тощо. Все перераховане є підставою недоведення до процедури оскарження, яка призупиняє хід закупівлі і може принести негативного результату замовнику навіть через втрату часу, а іноді й справжнього постачальника.

Шляхом опитування 10 уповноважених осіб замовників та 10 відповідальних осіб за публічні закупівлі учасників закупівель Миколаївської області ми визначили основні аналітичні інструменти, які вони використовують в процесі організації, проведення, контролю закупівель (табл. 1).

Таблиця 1 Основні аналітичні інструменти, які використовують Учасники і Замовники в процесі організації, проведення, контролю закупівель

Аналітичний інструмент	Учасники		Замовники	
	Опитано	Використовують	Опитано	Використовують
Публічний модуль аналітики [2]	10	1	10	2
YouControl [3]	10	10	10	10
Clarity Project [4]	10	3	10	7
Антикорупційний монітор [5]	10	1	10	1
Clarity App [6]	10	1	10	3
Інші	10	0	10	0

Джерело: побудовано авторами на основі власних досліджень

Зазначимо, що використання аналітичних інструментів не є активним та масовим явищем. Для визначення причин та окреслення можливостей і доцільності такого використання, надамо нижче коротку характеристику аналітичним інструментам, які використовують респонденти у порядку за відсотком використання.

Так, YouControl надає можливість перевірити учасників та замовників за загальними параметрами господарювання, а саме історія створення, бенефіціари, власники, капітал, фінансові показники, зв'язки, заборгованість, судові справи тощо. А також є окрема можливість аналізу тендерів. Інструмент є простим у використанні, може бути безкоштовним щодо певного обсягу інформації, якої найчастіше достатньо, та доступним, що підтверджується відсотком використання респондентами.

Clarity Project є повністю безкоштовним ресурсом, який надає можливість оцінити інформацію про учасників торгів, визначити зв'язки і конкурентність між ними, оцінити ступінь ризиків кожної закупівлі за певним списком критеріїв, наприклад, замовник, учасник, їх типи і статуси, вартість, конкурентність, моніторинг, ризик тощо. Вважаємо, що використання зазначеного аналітичного інструменту може забезпечити додаткову інформацію для аналізу і контролю закупівель. Інструмент є доволі простим у використанні. Враховуючи вищезазначене, є доцільним для впровадження у діяльність.

Clarity App є потужним інформаційним джерелом, яке містить абсолютно всю базу рішень АМКУ та практику моніторингу ДАСУ; надає можливість її аналізу, використовуючи низку фільтрів, наприклад, замовник, учасник, предмет закупівлі, хід рішення, вартість, регіон тощо. Використання такого аналітичного інструменту дозволить попередити порушення чинного законодавства в організації і проведенні закупівель, надати інформацію для оскарження. Водночас, активність його використання, на нашу думку,

пов'язана насамперед із платною основою, яка складає, залежно від тарифу і суб'єкта використання, 6000-12000 грн на рік.

Публічний модуль аналітики є повністю безкоштовним, дуже змістовним для аналізу інструментом за обсягом інформації та переліком можливих зрізів на різних етапах закупівлі. Незначний відсоток респондентів, які його використовують, пояснюється, насамперед тим, що через значний обсяг інформації та аналітичних функцій практичне використання такого аналітичного інструменту потребує витрат часу для опанування на перших етапах. Водночас, ми вважаємо, що цей інструмент є потужним засобом для інформаційного забезпечення та контролю.

Антикорупційний монітор є громадською антикорупційною експертизою результатів державних тендерів в Україні; дозволяє провести аналітику Єдиного державного реєстру юридичних і фізичних осіб за низкою показників (відомості про підприємство, діяльність, засновники, види боргів, регіони тощо). Зазначений аналітичний інструмент містить модуль аналітики публічних закупівель у розрізі років з низкою показників, зокрема це – встановлення зав'язків постачальник-замовник, тип процедури, етап, договори, оскарження, ризику, монополізація, майданчики, економія і ще близько 20 фільтрів, а також можливість аналізу індексу ФОКС (формалізовані ознаки корупційної складової). Ресурс є безкоштовним. Вважаємо, що доцільність його використання і замовниками, і учасниками, і іншими суб'єктами закупівель в Україні, зокрема й здобувачами вищої освіти, є значною.

Невикористання респондентами інших аналітичних інструментів свідчить про потужний функціонал існуючих, впровадження яких у закупівельний процес обов'язково носитиме позитивний характер і результат у вигляді підвищення ефективності внутрішнього контролю, економічності та економії, зменшення кількості помилок та попередження порушень.

Література:

1. Про публічні закупівлі : закон України від 25.12.2015 № 922-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>. (дата

звернення: 07.11.2023).

2. YouControl : офіційний сайт URL: <https://youcontrol.com.ua/> (дата звернення: 07.11.2023).

3. Clarity Project : офіційний сайт URL: <https://clarity-project.info/edrs> (дата звернення: 07.11.2023).

4. Clarity App : офіційний сайт URL: <https://amcu.clarityapp.pro/> (дата звернення: 07.11.2023).

5. Публічний модуль аналітики : офіційний сайт URL: <https://dozorro.org/tools/public-bi> (дата звернення: 07.11.2023).

6. Антикорупційний монітор : офіційний сайт URL: <https://acm-ua.org/> (дата звернення: 07.11.2023).

Abstract: the features and possibilities of using analytical tools in public procurement are outlined, the expediency of such use for internal procurement control is proven

Key words: public procurement, control, analysis, analytical tools

РИНОК АКЦІЙ В УКРАЇНІ: ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

КОВАЛЬОВА Олена,
*канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Національний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса, Україна*

ОМЕЛЬЧЕНКО Ольга,
*студентка 2 курсу спеціальності 075 «Маркетинг»,
Національний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса, Україна*

Анотація: визначено тенденції розвитку ринку акцій в Україні, уточнено перелік його ключових гравців, виокремлено ключові кількісні та якісні показники оцінки ринку акціонерного капіталу.

Ключові слова: акції, емітенти, інноваційні засади, інвестори, торгівля цінними паперами.

Ринок акціонерного капіталу відіграє ключову роль в архітектурі фінансово-економічних відносин і значно впливає на рівень розвитку фінансової системи та економіки загалом. Ринок акцій надає можливість корпоративному сектору залучати капітал шляхом пропозиції цінних паперів інвесторам. Розбудова ринку акцій створює передумови для фінансування завдань підприємницького сектору, розширення бізнесу та інвестицій в нові